

ŠTUD. KNJIŽNICA V MARIBORU

4114

GASILSKI KATEKIZEM

Sestavil:
IOSIP MRAVLJAK.

MARIBOR 1934.

Izdala Gasilska župa korotanska.
Tiskala Podravska tiskarna, d. z o. z. v Mariboru.

GA
KA

Izdala
Tiskala Doo

Za Stud. Kujivinsko.

GASILSKI KATEKIZEM

Sestavil:

IOSIP MRAVLJAK.

MARIBOR 1934.

Izdala Gasilska župa korotanska.
Tiskala Podravska tiskarna, d. z o. z. v Mariboru.

GASILSKI
KATEKIZEM

POSIT. KRANJANSKI

4114

97957

D. 26. II. 1924 pisatelj,

Za tiskarno odgovarja: Lojze Strašnik, Maribor.

Predgovor.

Pričujočo knjižico smo izdali z namenom, da bi bila gasilcem prvi zasilni priročnik za izpite, katere bo treba polagati.

Za četrne oficirje je to kajpada še mnogo premalo, vendar naj knjižica pokaže pot, po katerih vidikih je treba strokovno znanje razširiti. Ako bode za knjižico zanimanje, namerava izdati uprava Gasilske župe korotanske še nadaljne priročnike o orodju, upravi, tehniškem delu, organizaciji, zgodovini, kulturnem delu in zdravstveni službi.

Napoleon je pri neki priliki nagovoril vojake: »Vsakdo izmed vas nosi maršalsko palico v tornistru«. Te besede veljajo še v večji meri za gasilce. Vsakdo lahko postane poveljnik, ako se le hoče sam naobraziti, da napravi izpit.

In tej strokovni naobrazbi so namenjene naše knjižice.

U p r a v a
Gasilske župe korotanske
za srez dravograjski.

I. Idejno.

1. Kaj je gasilstvo?

Gasilstvo je organizirana združba moških prebivalcev kakega kraja, ki se v svrhu urejene pomoči v slučaju sile (požara, povodnji, elementarnih nezgod itd.) podvržejo vojaški disciplini, udelitvi, opremi in vežbi.

2. Kaj hoče gasilstvo?

Gasilstvo hoče obvarovati bližnjega pred nesrečo, oziroma mu pomagati v slučaju požara, povodnji ali elementarnih nezgod, skrbeti hoče za prosvetno in nravstveno vzgojo naroda, da bi bil moralno visok in sposoben za življenjski boj.

3. S čim doseže gasilstvo svoj cilj?

Svoj cilj dosega gasilstvo pred vsem s strokovnim izobraževanjem svojih članov, s širjenjem zdravih pojmov o gasilstvu in njega

namenih, s poučevanjem naroda in s prirejanjem tečajev, predavanj, razstav in zletov ter kulturnih prireditev.

4. Na kakšni ideji so osnovana gasilna društva?

Gasilna društva so osnovana na demokratski in narodni ter ideji ljubezni do bližnjega.

5. Kaj znači, gasilno društvo je demokratsko?

Gasilno društvo je demokratsko, to znači, da ima pravico vstopa v četo vsakdo, ne glede na stan ali poklic, ki ga opravlja v življenju. Dobrodošel je v gasilski organizaciji vsak, najvišji dostojanstvenik kakor zadnji delavec, ako se hoče podvreči našim načelom in disciplini. – V gasilnem društvu so vsi enakopravni. Vsak ima enake pravice, posluževati se društvenih naprav, le da imajo nadrejeni večje dolžnosti.

6. V čem se kaže narodna ideja gasilstva?

Narodna ideja gasilstva se kaže v ljubezni do domovine, ki je mora biti prežet

vsak član. Vsak gasilec ljubi svojece, svoj materni jezik, svojega bližnjega, svoj narod. To svojo ljubezen izpričuje v domoljubnih manifestacijah, poučevanju naroda o vzvišenih ciljih gasilstva in v odbrani domovine od vseh neprijateljev, zunanjih in notranjih.

7. V čem se kaže ideja ljubezni do bližnjega?

Ideja ljubezni do bližnjega se kaže najbolje v primeru sile. Če izbruhne požar, če grozi poplava, če grozijo elementarne katastrofe (plazovi, neurja, potresi itd.), ne vpraša gasilec, komu naj pomaga; čim ga kliče znak, trobka ali zvon, zapusti svojece in delo, da otme bližnjemu, kar se še rešiti da, držeč se gesla: »Naj bo dan ali noč, – vedno bližnjemu na pomoč!«

8. Ali je gasilstvo že doseglo svoj cilj?

Gasilstvo še svojih ciljev ni doseglo, ker je nevarnost stalno pred durmi. Čim bolj se gasilstvo izpopolnjuje, tim večja mora biti pripravljenost, da bode škoda, katere hoče ubraniti bližnjega, tim manjša.

9. Ali je gasilstvo potrebno?

Gasilstvo je v vsaki urejeni državi nujna potreba. Ako bi ne bilo prostovoljnega, bi se moralo vzdrževati poklicno ali pa prisilno gasilstvo, ker bi sicer bilo imetje državljanov in s tem narodno premoženje izpostavljeno preveliki nevarnosti. Ker pa bi poklicno kakor prisilno gasilstvo stalo samoupravne ustanove preveč denarja, je prostovoljno gasilstvo edina organizacija, ki se bode vzdržalo povsod, ker bo vedno našlo zadostno podporo.

10. Ali ima gasilstvo še druge naloge?

Ker živimo v svobodni Jugoslaviji, ne smemo pozabiti, da imamo še brate po krvi in jeziku na Koroškem in Primorskem, ki so prišli iz enega robstva v drugo, ki niti ne smejo očitno priznati, da so to, kar so bili njih očetje, dedi in pradedi, Slovenci do dna duše. Tudi do teh imamo dolžnost, da jih ne pozabimo, jim pomagamo po svojih močeh, jih podpiramo moralno, in ko pride čas, da jim pomagamo tudi dejansko pri osvobojenju. Zato se jih v pogovorih in predavanjih često spominjamo.

II.

Organizacija.

11. Kako je gasilstvo razvrščeno?

Gasilstvo je razvrščeno v prostovoljne, industrijske (ali zavodske), poklicne in obvezne gasilske čete.

a) Prostovoljno gasilstvo je ono, koga članstvo je sestavljeno iz samih prostovoljno v društvo vstopivših članov, ki se z zaobljubo zavežejo k disciplini in pokorščini proti nadrejenim.

b) Industrijsko gasilstvo je ono, ki ga morajo ustanoviti in vzdrževati podjetja, v kojih glavnem interesu je obstoj gas. čete.

c) Poklicno gasilstvo je ono gasilstvo večjih mest, katerega člani se pečajo samo s tem poslom, so zato posebe izučeni in tudi plačani. Vsa mesta z več kot

50.000 prebivalci morajo imeti poklicne gasilce in jim morajo oskrbeti vso opremo in pribor.

- d) Obvezno gasilstvo se mora na občinske stroške vzdrževati v vseh večjih naselbinah, (brezpogojno pa v takih z nad 2.000 prebivalci), kjer ni nobenega izmed prej navedenih vrst; sestaviti jo mora občina iz svojih uslužbencev in ji odrediti poveljnika in potrebno število moštva.

12. Kdo vodi gasilsko četo (društvo)?

Delo v gasilski četi vodi:

- a) redna skupščina, ki se skliče praviloma mesca januarja vsakega leta, po potrebi pa tudi izredna, ako to smatra potrebnim upravni odbor, nadzorstvo ali pa polovica izvršujočega članstva;
- b) društvena uprava, ki ji načeljuje starešina (predsednik);
- c) tehniško delo vodi poveljstvo;
- d) nadzorstvo in posebni odseki, ki naj imajo od društvenega odbora potrjen poslovnik.

13. Kake vrste članstva ima gasilstvo?

Članstvo v gasilstvu se deli v:

- a) naraščaj, izpod 18 let;
- b) izvršujoče in rezervne člane, (pravi člani);
- c) podporne člane;
- d) častne člane.

14. Kdo zamore postati (pravi) član?

Član more biti:

- a) vsak Slovan, ki je najmanj 18 let star in tako v moralnem kakor telesnem oziru sposoben in vreden, da se ga sprejme;
- b) kdor ni član kake druge organizacije, ki bi bila nasprotna gasilskim interesom;
- c) kdor ni član kake druge gasilske čete in je prestal 6-mesečno preizkusno dobo.

15. Kedaj postaneš član?

Član postane, kdor vloži na upravni odbor pismeno prijavo, na podlagi katere se sklepa v seji upravnega odbora o sprejetju; ako ne dobi obvestila, da je odklonjen, se ima smatrati za sprejetega.

16. Kakšne so dolžnosti članstva?

Vsak član je dolžan:

- a) udeleževati se društvenih skupščin, sestankov, prireditev, izletov in vaj;
- b) točno izpolnjevati poverjene mu funkcije;
- c) pomagati vedno in povsod pri gasilskem delu;
- d) biti vzor v izpolnjevanju dolžnosti do društva, organizacije, naroda in domovine, braniti mora vedno z besedo in dejanjem gasilsko čast;
- e) plačevati redno organizacijske prispevke.

17. Kakšne so pravice članstva?

Vsak član ima pravico:

- a) na skupščini voliti in voljen biti, ako je vsaj 6 mesecev član;
- b) udeleževati se vseh društvenih prireditev;
- c) nositi gasilski znak in kroj po izdanih predpisih.

18. Kaj mora vedeti, kdor nosi kroj?

Kdor nosi gas. kroj, mora vedeti:

- a) da mora kroj odgovarjati do zadnjega gumba predpisom;

- b) da mora biti snažen, čist, zlikan ;
- c) da na kroju ne sme imeti nobenega znaka razen predpisanega (društvenega) traka ;
- d) da se mora vesti v kroju dostojno ; pomisliti mora, da gledajo nanj tudi drugi z namenom, da kritizirajo njegovo vedenje ; zlasti pa se je brezpogojno izogibati v kroju pijančevanju.

19. Kdaj se sme nositi kroj?

Kroj se sme nositi, kadar to določi društvena uprava ali poveljstvo, župa, zajednica ali savez, in sicer :

- a) ob priliki vaj, izletov in društvenih prireditvev ;
- b) pri narodnih slavnostih in manifestacijah ;
- c) pri deputacijah pri kakem dostojanstveniku ;
- d) pri pogrebu zaslužnega tovariša, ako se četa udeleži korporativno ali po deputaciji.

20. Kedaj naj se kroj ne nosi?

Kroj naj se ne nosi :

- a) pri plesih in plesnih zabavah, tudi ako to priredi gasilno društvo (tudi reditelji ne!) ;
- b) pri svatbah ali podobnih prilikah ;

c) po 21. uri pri veselicah in izletih. Pri večjih prireditvah, ki trajajo več kot en dan, pojdi po tej uri domov in se preobleci, da ne bode morebitno slabo vedenje v kroju vrglo slabe luči na celo organizacijo.

21. Kdo dobi gasilski znak?

Gasilski znak dobi vsak član, da ga nosi na občanski obleki in s tem javno kaže, da je pripadnik prve človekoljubne organizacije.

22. Kdo preneha biti član?

Član preneha biti:

- a) kdor sam prijavi izstop;
- b) kogar odbor črta ali izključi.

23. Koga odbor izključi?

Odbor izključi člane:

- a) ki so se hudo pregrešili zoper zakonske, četne ali druge predpise, ki se nanašajo na gasilstvo;
- b) ki so ravnali zoper koristi društva in škodovali njegovemu ugledu;
- c) ki delujejo zoper državne koristi.

24. Ima-li izključeni član še kakšno možnost pritožbe?

Izključeni član se sme po upravnem odboru pritožiti v 14 dneh na skupščino. Če to stori, ostane še nadalje član čete do rešitve pritožbe, nima pa nobenih pravic niti dolžnosti v četi. Če skupščina pritožbi člana ugotovi, se mu vrnejo pravice, sicer pa nima več možnosti pritožbe in je izključen.

25. Kako je sestavljen upravni odbor?

Upravni odbor tvorijo: starešina (predsednik ali načelnik), poveljnik s člani poveljstva, orodjar (gospodar), tajnik, blagajnik in predstavnik občine. Upravni odbor je na skupščini izvoljen na tri leta izmed gasilcev – izvršujočih članov; predsednik, tajnik in blagajnik so lahko tudi podporni člani.

26. Kaj so posli upravnega odbora?

Upravni odbor vodi posle in upravlja četno imovino. Vsaj vsak drugi mesec enkrat se sestane k seji, pri kateri se podajo poročila in se sklepa o naročilih, popravilih, prireditvah in drugih predlogih.

27. Kateri so glavni funkcionarji v društveni upravi? Njih posli?

Glavni funkcionarji, ki jim je poverjeno vodstvo in uprava društva, so starešina, tajnik, blagajnik in gospodar.

Starešina (predsednik, načelnik) vodi vse upravne posle, zastopa društvo napram oblastem in drugim osebam, sklicuje seje in skupščine, podpisuje skupaj s tajnikom ali blagajnikom vse spise in skrbi za točno izpolnjevanje prevzetih dolžnosti odbornikov in za izvršitev sklepov.

Tajnik opravlja vse pismene posle in vodi statistiko društva, vodi zapisnik sej in skupščin, sestavlja poročila za seje in skupščino in je v celem poslovanju starešinova desna roka.

Blagajnik vodi vse blagajniške posle društva ob nadzorstvu upravnega odbora, sprejema vse društvene dohodke, izplačuje izdatke po nalogu starešine, pobira člana-rino, poroča na upravnih sejah o stanju blagajne in društvene imovine, na koncu leta pa predloži skupščini letni račun in proračun za bodoče leto.

Gospodar (orodjar) je odgovoren za vse, kar je v orodišču, nadzira in upravlja ves društveni inventar, orodje in vso opremo in opravo, gleda na red in snago v orodišču, vodi evidenco o celotni društveni imovini, izdaje in prejema po navodilu poveljnika potrebne predmete.

28. Kakšno mora biti gasilno društvo?

Pri vsakem društvu mora vladati red, disciplina in medsebojno zaupanje. Zavedati se morajo vsi člani, da je gasilno društvo najkoristnejše in najpotrebnejše, da sloni na nauku nesebične ljubezni do bližnjega in da se tako vsestranski podpori občinstva že samo najbolj priporoča.

29. Kakšen bodi član gas. čete?

Vsak gasilec mora biti dober in značajan, zaveden Jugoslovan, da bode drugim lahko vzor. Biti mora vedno dostojen in dobrohoten, discipliniran in voljan pomagati bližnjemu, zlasti pa tovarišu in organizaciji. V službi mora biti vesten, točen in vztrajen, v sili pa previden in prevdaren. Kdor se v

službi pregreši proti treznosti, ne spada v naše vrste. Proti občinstvu se mora vesti vedno dostojno, kljub temu pa odločno.

30. Kedaj je gasilec v službi?

Gasilec je v službi vedno, kadar obleče kroj, in to pri požarih in vajah, pri stražah in nastopih društva, pri zborovanjih, službenih sestankih in nadzorovanjih.

31. Kaj je gasilska disciplina?

Gasilska disciplina je prostovoljno podrejanje vsakega člana društvenim pravilom, gasilskim načelom in gasilskemu redu. Ako je prostovoljna, se to ne sme tolmačiti, da jo lahko vsakdo izpolnjuje ali pa tudi ne izpolnjuje, kakor se mu poljubi. Prostovoljna disciplina znači: prostovoljno, brez vsakršnega pritiska in pridržka sem pristopil k organizaciji, prostovoljno podvržem svojo voljo volji predpostavljenih in to v prospeh vsakega posameznika kakor tudi celote. Ker je prostovoljna, mora biti železna in vsakemu pravemu gasilcu sveta.

32. Kedaj mora biti gasilec posebno discipliniran?

Gasilec mora biti posebno discipliniran pri požarih, vajah, zborovanjih in zletih, kadar ga opazuje kritično oko občinstva.

33. Kdo skrbi za red in disciplino v četi?

Za red in disciplino morata skrbeti v gasilski četi v prvi vrsti poveljništvo in odbor, ki je za vsak nered v društvu odgovoren. Da vlada disciplina, je odvisno največ od poveljnika, četnikov in pročelnikov, ki morajo biti stebri društvenega življenja in dela.

34. Kako se obvlada disciplina?

Disciplina se ne obvlada z vojaško strogostjo, niti z večnim opominjevanjem, niti z grožnjami ali celo s prerekanjem. Mnogo pripomore k disciplini avtoriteta osebnosti, še bolj pa se obvlada moštvo z dobrim vzgledom in tovariško ljubeznijo. Kdor disciplino zahteva, mora biti strog na vse, zlasti pa na sebe, ter dosleden, biti mora miren in prevdaren, da ga ne spravi vsaka

malenkost iz ravnotežja, glavni pogoj pa je, da je sam najbolj discipliniran.

35. Kedaj vlada v društvu dobra disciplina in vzoren red?

V društva vlada disciplina in red:

- a) ako vsak član dela, kakor zahtevajo pravila in načela, pa ne iz strahu pred ukorom ali kaznijo, ampak ker ve, da kot dober gasilec ne more delati drugače;
- b) ako vsak član uboga brezpogojno poveljnika, četnike in druge funkcionarje in izpolnjuje vse, kar mu je bilo naročeno;
- c) ako se vsak član udeležuje vsega dela v društvu po svojih močeh in svojem znanju, ne kritizira po nepotrebnem in ne raznaša, kar se godi v društvu pri sejah;
- d) ako vsak član pride redno in točno k vajam in gleda, da ne zamudi po nepotrebnem nobene društvene prireditve, kakor so predavanja, predstave, izleti itd.;
- e) ako se vsak član vede v službi in izven nje, kakor to zahteva gasilska čast.

36. Kaj je potrebno, da vlada v društvu disciplina in red?

Da vlada v društvu dobra disciplina in red, se mora često govoriti o disciplini in redu in njuni potrebi. Priučiti se mora vsak posameznik na red pri vajah in zletih, zlasti seveda ob požaru. Poveljništvo mora biti samo najbolje disciplinirano, ker »besede mičejo, vzgledi vlečejo«.

37. Kako se deli notranje delo v četi?

Notranje delo v četi se deli na:

- a) obrambni (ali napadalni) odsek;
- b) reševalni (ali samaritanski) odsek;
- c) kulturno-prosvetni odsek.

38. Kaj obsega obrambni odsek?

Obrambni odsek obsega vse čisto gasilsko delo, torej vse tehnično delo za varstvo pred požari kakor tudi ves ognjeni boj.

39. Kaj obsega reševalni odsek?

Reševalni odsek (saniteto) tvori vodja (v velikih četah pročelnik) z najmanj štirimi člani (članicami), ki morajo biti izvežbani v

vsem potrebnem, da zamorejo nuditi v vseh prilikah prvo pomoč.

40. Kaj obsega kulturno-prosvetni odsek ?

Naloga kulturno-prosvetnega odseka je, skrbeti za umstveno in srčno naobrazbo članstva in vsega naroda. Svoj cilj dosega odsek s primernimi predavanji, članskimi sestanki in debatami o aktualnih vprašanjih, otvoritvijo čitalnice in knjižnice, prirejanjem tečajev, prireditvami prosvetnega in zabavnega značaja, gledališkimi predstavami in sličnim.

41. Katere so nadrejene organizacije ?

Nadrejene gasilske organizacije so župe, zajednice in gasilski savez.

42. Kaj je gasilska župa, kaj njena naloga ?

Gasilsko župo tvorijo vse čete enega političnega sreza, (lahko pa sta spojena tudi dva sreza v eni župi), njena naloga pa je, organizirati, nadzirati in usposablјati podrejene čete za čim boljše delovanje; nadalje

posreduje župno vodstvo med četami in zajednico v administrativnem in vodi župne prireditve in vaje v tehničnem oziru.

43. Kaj je gasilska zajednica?

Vse gasilske župe ene banovine sestavljajo gasilsko zajednico te banovine, ki ima svoj sedež na sedežu banovine, njena naloga pa je, da nadzira delovanje žup in odobruje župne odbore, podaje predloge o razdelitvi gasilskega sklada in izobrazuje gasilske poslovalce.

44. Kaj je gasilski savez?

Gasilski savez kraljevine Jugoslavije je vrhovni predstavnik in vodja vseh gasilskih organizacij v državi, ki so mu podrejene neposredno po zajednicah in župah v vseh gasilstvo zadevajočih vprašanjih.

III.

Tehniško.

45. Kdo opravlja vse tehniško delo v četi?

Vse tehniško (gasilsko-strokovno) delo v gas. četi opravlja poveljnik s poveljništvom.

46. Kako se deli gasilska četa po ljudstvu?

Gasilska četa sestoji iz oficirjev, podoficirjev in gasilcev, slednji pa so zopet plezalci, brizgači in reditelji.

47. Kaj je poveljništvo čete?

Poveljništvo čete je njeno tehniško vodstvo, tvorijo ga poveljnik, poveljnikov namestnik, tajnik, vodje oddelkov (četniki), orodjar in zdravnik. Tajnik je navadno društveni tajnik.

48. Kakšen je delokrog poveljništva?

Delokrog poveljništva je:

- a) da predlaga upravnemu odboru člane za sprejem ali izključitev;
- b) da uvršča redne člane v oddelke ali čete;
- c) da predlaga odboru nakup društvene opreme in opreme;
- d) da vodi dnevnik požarov, vaj in statistiko;
- e) da pripravlja gradivo in poročilo za skupščino;
- f) da vodi vaje in skrbi za brezhibno delovanje v resnem primeru.

49. Kaj je naloga poveljništva?

Naloga poveljništva je, imeti svojo četo vsak čas v taki pripravljenosti, da je kos vsem eventualitetam, ki se morejo pripetiti na taistem teritoriju.

50. Kako doseže poveljništvo ta svoj cilj?

Poveljništvo čete doseže to izvežbanost in pripravljenost na ta način, da se samo

čim češče sestane k pogovorom in sejam, kjer se razpravljajo vse krajevno odbrano zadevajoče stvari, da priredi čim več vaj in se dobro upozna z vsemi krajevnimi prilikami.

51. Kaj je pogoj za dosego tega cilja?

Pogoj za dosego tega cilja je dobro orodje, dovoljna množina cevi in dobra preskrba z vodo.

52. Kdo so četni oficirji?

Četni oficirji so vsi člani upravnega odbora in poveljništva, torej starešina, tajnik, blagajnik, orodjar, zdravnik, poveljnik, poveljnikov namestnik in vodje oddelkov.

53. Kdo so vodje oddelkov?

Vodje oddelkov so v večjih društvih vsi četniki, če ima društvo več čet ali vodov, v manjših društvih pa vsi vodje posameznih oddelkov, namreč vodnik brizgalničarjev, vodnik plezalcev, vodnik rediteljev (cevníčarjev) in eventuelno vodnik rezervnega moštva.

54. Kdo so podoficirji ?

Podoficirji so bivši četarji in členarji, imenujejo se pa rojnik in rojnikov namestnik. To so zastopniki vodij oddelkov pri posameznih rojih in poveljujejo skupinam (rojem) 5 do 10 mož.

55. Kako delimo moštvo ?

Moštvo delimo v aktivne in rezervne gasilce; rezervni gasilci so oni, ki imajo najmanj 25 let gasilske službe, je pa ne morejo iz opravih razlogov opravljati naprej, vendar hočejo v slučaju sile še pomagati. Aktivne gasilce zopet delimo v izprašane (ki so položili izpit in dobijo eno srebrno porto na rokav), neizprašane in pripravnike ali začasne.

56. Kakšen mora biti gasilec ?

Discipliniranost, pokorščina, čut dolžnosti in ponižnost so najlepša dika gasilca. Povelja izvrši striktno in mirno! Gasilčeva parola bodi: »Ne zato, ker sem se tako zaobljubil, moram to delati, temveč ker imam dobro voljo, hočem delati«.

57. Kaj je glavna naloga gasilstva?

Glavna naloga gasilstva je, nuditi bližnjemu pomoč v slučaju požara.

58. Katera so temeljna pravila za boj z ognjem?

Temeljna pravila za boj z ognjem so:

1. dobro organiziran alarm;
2. priprava za brzi odhod (transport);
3. smotren početek napada požara;
4. skrb za dovolj vode;
5. najprej lokalizirati, potem šele na ognjišče; ako pa je goreči objekt osamel, potem
6. najprej poiskati pravo ognjišče in to udušiti;
7. ne brizgati v dim in paro, temveč le v plamteč ogenj naravnost;
8. škode vsled preobilne vode se čim bolj ogibati;
9. ne brez potrebe podirati ali odstranjevati;
10. vedno mirno in zavestno delati.

59. Kako naj bo organiziran alarm?

Alarm mora biti organiziran tako:

- a) da ga ni moči zamenjati s kakim drugim znakom;

- b) da ga vsak lahko sliši;
- c) da je alarmna priprava vsakomur dostopna, da ni treba šele klicati trobentača ali drugega, ki bo dal znamenje.

60. Katere so običajne priprave za alarm ?

Običajne priprave za alarm so plat zvo-
na, znak s trobento in poseben pisk sirene.

61. Kakšna bodi organizacija trans- porta ?

Organizacija transporta bodi takšna, da ni treba čakati niti gasilcem na vprego niti vpregi na gasilce. V to svrhu mora biti v bližini orodišča že vnaprej določen voznik, ki bo dal v slučaju sile konje na razpolago; ta tudi pride potem istočasno z gasilci k oro-
dišču. Za pospešitev zapreganja se lahko do-
loči še posebna nagrada. Najbolje je kajpada zadeva transporta urejena, če razpolaga četa z lastnim avtomobilom, ki pa mora brezhibno funkcionirati.

62. Kaj je potrebno za smotren na- pad požara ?

Za smotren napad požara je treba:

- a) mnogo vaj in strokovne predizobrazbe;
- b) duha prisotno poveljništvo (poveljnika in vodnikov);
- c) brza odločba in odločen napad;
- d) dobro izvežbano moštvo in zanesljivo orodje;
- e) mirno, smotreno delo brez govoričenja.

63. Čigava je skrb za dovoljno količino vode?

Skrb, da bo v sklenjeni naselbini vedno dovolj vode na razpolago, je stvar poveljnika. Ako ni tekoče vode, mora intervenirati pri občini, da se napravi ribnik ali rezervoar, ki mora vsebovati toliko vode, da je tudi za večji požar ne bo zmanjkalo. Ako je vodovod, mora biti določen mož, ki ima ključe in je točno poučen o vseh lokalnih posebnostnih in potankostih pri vodovodu in hidrantih.

64. Zakaj tudi preveč vode na požarišču škodi?

Tudi preveč vode na goreči objekt se je izogibati, zlasti če gori od zgoraj navzdol. Tudi z malo vode je pri pogumnem nastopu

plezalcev možno udušiti ogenj v nadstropju ali podstrešju, preveč vode pa bi prodrlo skozi strop in uničilo plafond in stanovanje spod, ki ga ogenj niti ne bi zajel.

65. Kateri so temeljni pogoji za poveljnika ?

Temeljni pogoji za dobrega poveljnika so:

- a) poznati mora točno ves okoliš, za katerega je ustanovljeno dotično gasilno društvo;
- b) poznati mora temeljito vse orodje in moštvo, s katerim razpolaga;
- c) biti mora strogo discipliniran in navdahnjen z duhom čvrstega reda;
- d) imeti mora duha prisotnost, zdrav razum, pogumno srce in čist značaj;
- e) biti mora tehnično in taktično prvi v četi in prav zato gonilna sila vsega dela.

66. Kako morajo biti izvedene vaje?

Za vsako vajo si mora poveljnik ali poveljstvo napraviti načrt; med izvajanjem vaje popravlja samo temeljne pogoške, po vaji pa bodi razgovor o namenu, izvedbi in greškah pri delu. Samo tako bodo imeli vsi

od vaj tudi hasek in se bodo vedeli v resnem slučaju varovati napak.

67. Kaj je namen vaj?

Namen vaj je, ob času, ko se to lahko stori, izuriti moštvo in šarže v rukovanju z orodjem, polagoma, toda precizno seznaniti jih z negovanjem orodja, pri vseh prilikah točno kontrolirati funkcioniranje, izvežbati ljudstvo v pravilnem ekserciranju in temeljnih pravilih službe na požarišču.

68. S čim dosega gasilstvo svoj namen?

Pripomoček gasilstvu, da lažje doseže svoj namen, je orodje, oprema in oprava, in sicer brizgalne, na ročni, parni ali motorni pogon, cevi s spojkami, razdelniki in ročniki, lestve raznih vrst, rešilne priprave, vrvi, monture i. t. d.

69. Kaj moramo vedeti o ročni brizgalni?

Bistvo brizgalne je enostavna sesalka. Glavni deli najnavadnejše brizgalne so: cilindar, v njem bat z ročajem, sesalni ventil

(zaklopka) in tlačni ventil. Vetrnik služi samo za izravnavo vode in neprekinjen curek vsled stisnjenega zraka.

70. Kaj moramo vedeti o ceveh?

Imamo dve vrsti cevi, sesalne in tlačne. Sesalne cevi so zelo odporne, gumirane in z močno jekleno žico prepletene, da jih tudi močen vakuum (brezzračnost), torej jak zunanji pritisk zraka ne more stisniti. Tlačne cevi so napravljene iz konopnih ali lanenih niti ali iz ramié, neke vrste kitajske koprive. Po večini so dvojno tkane. Glavni pogoj, ki ga mora izpolniti cev, je, da se čim bolj napije, razbuhne, da ne propušča nič vode, poleg tega pa da ostane mehka in gibčna. Da se ohrani cev čim dalje, jo je treba pravilno negovati, po vaji ali požaru vedno očistiti in pošteno posušiti, potem pa na suhem in v senci shraniti. Cevi so najlepši zaklad gasilnega društva, v njih se izraža vse bogastvo čete.

71. Kaj moramo vedeti o spojkah, ročniku in razdelniku?

Danes uporabljajo gasilna društva še dve vrsti spojke, takozvane Metzove spojke

z vijakom in matico in pa avstrijsko spojko na kremplje (österreichische Einheitskupplung). Ročnik je kratka bronasta ali medena cev, ki ima na ožjem koncu ustnik (z vijakom), skozi katerega se vlije curek vode. Lik in moč vodnega curka sta odvisna od brzine, s katero se voda stisne skozi cevi in pa od velikosti ustnikove odprtine. Razdelnik je priprava, da lahko na napeljavi (liniji) po potrebi odcepimo še eden vod. To je na mestu samo, ako je napetost oziroma pritisk dovoljšen.

72. Kaj moramo vedeti o lestvah?

Lestve so najvažnejši pripomoček za reševanje ljudi v visokih zgradbah. Z lestvami je mogoče priti v goreči objekt tudi od zunaj, ako so notranje možnosti zveze, zlasti stopnice, v ognju ali dimu, in zaradi tega promet nemogoč. Glavne vrste lestev so: navadne, stikalne, kljukaste, strešne, raztezalne in mehanične. Glavno, na kar se mora pri lestvah gledati, je, da so prečnice (lestvenice, holmi) iz dobre smrekovine brez vej, klini pa iz jesena brez beline.

73. Kaj mora vedeti gasilec o požarnih ogledih?

Vsakemu gasilcu mora biti znano, da je namen požarnih ogledov, odpraviti v sklenjenih naselbinah v hišah one nedostatke, ki bi utegnili povzročiti po nemarnem požar in bi tako mogli spraviti v nevarnost celo naselbino. – Požarni ogledi spadajo v delokrog občine in se morajo izvršiti vsako leto enkrat. V požarno-ogledni komisiji mora biti eden zastopnik občine kot predsednik komisije, pristojni dimnikar (ali če tega ni, izvedenec stavbne stroke), in zastopnik pristojne gasilske čete kot izvedenec.

74. Kaj je delo požarno - ogledne komisije?

Delo požarno-ogledne komisije je, da si ogleda vse stavbe svojega rajona, zlasti pa one naprave, ki služijo za kurjavo, si za beleži posamezne nedostatke in zahteva odpravo istih. Zlasti mora polagati komisija posebno pažnjo na peči štedilnike, da so kurilna in čistilna vrata v redu, da so dimniki popolnoma zidani in ometani, posebno še

pri lesenih strehah, da so kurišča iz negorljivega fundamenta in ometana, da so stopnice od kleti do podstrešja vedno proste, gorljive snovi (bencin, petrolej itd.) da so shranjene vedno v posebnih, obokanih prostorih, pepel da se ne odlaga v lesenih shrambah ali košarah, dvorane da morajo imeti vedno na ven se odpirajoča vrata itd.

75. Pri kakšnih prilikah mora gasilstvo še stopiti v akcijo?

Ne samo požari objektov, tudi druge nezgode kličejo gasilstvo na pomoč. To velja zlasti za gozdne požare, pri katerih je prvenstveno gledati, da se onemogoči širjenje po tleh, (torej prekopati čim globlje), potem pri povodnjih, proti katerim se pa navadno ne da mnogo družega napraviti kakor reševati ogrožence, dalje pri potresih in plazovih in pa saniteci pri nezgodah.

IV.

Iz zgodovine gasilstva.

76. Kako daleč sežejo najstarejše vesti o organiziranem gasilstvu?

Najstarejše vesti o gasilstvu segajo nazaj v dobo daleč pred Kristovim rojstvom. Pri vzhodnih narodih so spadali gasilski posli v delokrog varnostne policije, šele pri Rimljanih zasledimo v 1. stoletju pred Kristom nalašč za gasilske namene ustanovljene institucije, in sicer posebne oddelke pri cestni policiji, (predstojniki so bili edili), in pa cehovsko, to je društveno (kolegijatno) gasilstvo.

77. Kaj so vigiles?

Rimski cesar Avgust je leta 6. po Kristu ustanovil za mesto Rim posebno legijo poklicnega gasilstva, takozvane »vigiles«. Delili so se na 7 kohort (bataljonov), tako, da je bilo vsaki kohorti poverjeno varstvo dveh rimskih okrajev. Vsaka kohorta se je zopet delila na 7 centurij (čet) po ca 150 mož, torej je štela legija vigilov 7.000—8.000 gasilcev. Bili so vojaško organizirani, oficirji tudi vzeti iz redne vojske, moštvo po večini oproščenci, vrhovni poveljnik pa je bil »praefectus vigilum«, imenovan za nedoločeno dobo neposredno od cesarja.

78. Kakšno je bilo rimljansko prostovoljno gasilstvo?

Prostovoljno gasilstvo v rimskem imperiju so tvorili cehi fabrov (rokodelcev, ki delajo s trdim materialom, lesom, kamnom, kovino) centonarijev (izdelovalcev odej in koc), dendroforov (obrtnikov in delavcev lesne stroke) in tignarijev (stavbnih delavcev in tesarjev). Ti cehi so imeli popolno društveno upravo z mojstrom (»ma-

gister«) na čelu, tehniško-gasilsko delo pa je vodil prefekt, ki je imel pod seboj centurijone in dekurijone kot oficirje, opcione in principale pa kot podoficirje. Število moštva ene edinice se je gibalo — po velikosti mesta — od 100 do 1000 mož. Imeli so svoja vežbališča, društvene prostore (»curiae«) in lastne domove (»sholae«). Te ustanove so uživale tudi s strani države kakor zasebnikov pogosto izdatne podpore. S preseljevanjem narodov so izginile tudi te organizacije.

79. Kaj vemo o gasilskih napravah v srednjem veku?

V prvi polovici srednjega veka se proti požarom sploh ni nič ukrenilo; šele v drugi polovici nahajamo nekoliko protipožarnih ukrepov, tako n. pr. predpise glede požarne varnosti stavb, pravilne naprave ognjišč, paznje pri ravnanju z ognjem, glede novih streh i. t. d. Važni so tozadevni privilegiji posameznih mest, ki so vsebovali tudi določbe glede kazni, če bi kje nastal ogenj (n. pr. Dunajska iz l. 1244 ozir. 1278, ki pravi, da plača meščan, v čigar hiši bi se opazil

ogenj nad streho, mestnemu sodniku en funt denarjev globe; ali Ptujška iz leta 1376, ki določa ravno isto, pravi pa dalje, da mora biti vsake kvatre požarni ogled; ali Beljaški iz leta 1392, ki določa, da smejo biti v bodoče hiše samo z opeko ali deskami krite i. t. d.). Važen je tudi predpis angleškega kralja Viljema I. iz leta 1068., ki je vpeljal večerni zvon; ko je ta zazvonil, so morala biti vsa ognjišča ugasla ali pa vsaj povezana z nekakimi kovinastimi lonci.

80. Kaj vemo o (srednjeveških) mestnih požarnih redih?

V zadnjih dveh stoletjih srednjega veka, zlasti pa v početku novega veka, so dobila razna mesta posebne požarne rede. Vsi so v glavnih obrisih drug drugemu slični in vsebujejo ta-le določila:

- a) glede skrbi, kako je treba požar brž razglasiti, (kričati »gori!«, čuvaj v stolpu mora paziti in bîti plat zvona ali trobiti itd.);
- b) glede skrbi, kako je treba vzdržati red, (mestna vrata zapreti, meščani zasedejo obzidje, lastniki prenočišč zadrže goste,

pijača se sme izdajati le omejeno, prepiri prepovedani, tatvina na požarišču se kaznuje s smrtjo);

c) glede ognjegasnih ukrepov, in sicer: zidarji, tesarji, dimnikarji (in kovači) morajo priti z orodjem in gasiti oziroma podirati; vrtnarji, viničarji in nosači skrbijo za dobavo vode, vodstvo gašenja pa je v rokah mestnega sveta. — Takšne požarne rede so dobila razna mesta, n. pr. München 1372, Köln 1403, Bremen 1433, Erfurt 1429, Nürnberg 1449, Lübeck 1461, Frankfurt 1458, Dunaj 1534 i. t. d. — Takšno gasilstvo se je vzdržalo v večjih mestih še do začetka XIX. stoletja.

81. Kaj moramo vedeti iz zgodovine brizgalne?

Prvo brizgalno je izumil neki mehanik Ktesibios iz Aleksandrije l. 250. pred Kristom. Okoli 50 let vslej jo je Heron iz Aleksandrije izpopolnil z vetrnikom in pri tlačnem ventilu dodal cevko s pipco, s čimer je postala že v principu uporabna za gašenje. Takšne brizgalne so tudi uporabljali že rimski

vigiles, ki so imeli v vsaki kohorti po enega »syphonarius-a«, mojstra brizgalne. — Ta izum se je ob preseljevanju narodov izgubil in pozabil, šele leta 1518. je prav slično mašino na novo izumil in konstruiral nek augsburški meščan z imenom Anton Plattner. Šele l. 1602. pa jo je neki »von Aschhausen« izpolnil, da je bila za gašenje prav uporabna. Leta 1655. je dodal nürnberški šestilar Hans Hautsch še vetrnik, da je bil curek neprekinjen. S temi izpopolnitvami je postala brizgalna iz čisto teoretsko-mehaničnega stališča že prav pripravno orodje, ki so ga v toku časa le še izpopolnili in poenostavili v današnjo priročno brizgalno.

Parne brizgalne so začeli izdelovati na Angleškem že leta 1829., vendar se je na kontinentu udomačila razmeroma pozno. Šele leta 1867. je začela tvrdka Knaust na Dunaju izdelovati tudi parne brizgalne in si je mesto Dunaj nabavilo takšno leta 1878., potem šele počasi tudi druga mesta. Poskusili so tudi z drugimi modeli, na plin, na ogljikovo kislino, na elektriko i. t. d., toda vse to se ni obneslo. — Šele motorka, ki

se je pojavila pri nas leta 1911., je izpodri-
nila parno brizgalno in ročno, to pa tako
naglo in temeljito, da je danes, po jedva
dobrih 20 letih, razširjena že takorekoč v
zadnjo vas.

82. Kaj moramo vedeti iz zgodovine cevi?

Do XVII. stoletja niti sesalnih niti tlačnih
cevi niso vobče poznali. Neznano kdo je
skušal napraviti na metalno cev na buči
brizgalne mehke, sešite cevi iz goste tkanine,
vpeljal pa jih je za gašenje šele leta 1672.
mojster Jan van der Heyden v Amsterdamu.
Ker take cevi kajpada niso dolgo držale, je
napravil leta 1707. neki tuljar Martin Löhner
za mesto Nürnberg cevi iz juhtnega usnja,
ki so bile sešite; že prej pa, leta 1690., je
Jan van der Heyden vpeljal (v Amsterdamu)
usnjate cevi, ki so bile skovane z bakrenimi
zakovicami (znitane). Te cevi je Heyden sam
imenoval »brizgalno kačo«. Bile so prav
dobre, in ker se jih je dobro negovalo, zelo
trpežne, toda predrage. — Že leta 1720. je
tkalec Beck v Lipskem napravil prve tkane

konopne cevi, ki so šele polagoma izpodrinile usnjate.

Istočasno s tlačnimi je Heyden vpeljal tudi sesalne cevi; bile so iz bakra. Pozneje so jih nadomestili z usnjatimi, te pa so šele v sredi XIX. stoletja izpodrinile današnje gumirane.

83. Kje so se ustanovile v novem veku najprej organizirane združbe za gašenje?

Izumitelj strelovoda, znani Benjamin Franklin, je z nekim člankom v časopisu o ne-zgodah in nemarnostih pri požarih, in s predlogi in opozorili poklical v življenje v Ameriki (Filadelfiji) neko združbo za medsebojno pomoč zlasti pri gašenju požarov. Bilo je to sredi prve polovice XVIII. stoletja. Kmalu se je zbralo 30 članov, ki so se obvezali, da bodo imeli vsak par usnjatih čebrov ter vreč in košar vedno pripravljenih za uporabo. Shajali so se po enkrat na mesec in pri družabnih večerih razpravljali o izboljšavah in nabavah. Kmalu so si nabavili tudi brizgalne, cevi, lestve, mačke in drugo

orodje in dosegli tudi dovolj lepe uspehe. Prva taka Franklinova organizacija se je nazivala »Požarna družba Unije«.

84. Kje je bilo ustanovljeno prvo poklicno gasilstvo?

Cesarica Marija Terezija je izdala l. 1759. za Dunaj poseben požarni red, obsegajoč 50 paragrafov, izmed katerih določajo zadnji štirje ustanovitev stalne poklicne formacije. Po dnevi je štela straža 23 mož (mestnih delavcev, dimnikarjev, tesarjev, zidarjev in krovcev), po noči pa se je to število zvišalo na 38 mož. Imeli so tudi obilico orodja in je bilo vodstvo poverjeno mestnemu podkomornemu uradu. Sedež gasilcev je bil »am Hof«.

Nadaljne poklicne gasilske čete so bile v Avstriji ustanovljene te:

1837 v Trstu,

1853 v Gradcu,

1853 v Pragi,

1864 v Brnu,

1864 v Lvovu (Lemberg),

1865 v Krakovu (reorg. 1873),

1866 v Črnovicah,
1868 v Poli — arsenal,
1868 v Plznu (reorg. 1892),
1878 v Poli — komuna.

85. Kedaj se začno ustanavljati prostovoljna gasilna društva?

Prvo gasilno društvo se je ustanovila leta 1831. v Schwazu na Tirolskem, prvo prostovoljno pa v Meissenu na Saksonskem leta 1841. Podlaga današnjemu gasilstvu pa je meščansko društvo v Durlachu na Baden-skem, ki je s svojim bravuroznim nastopom (niti eno leto po ustanovitvi!) zadnjega februarja 1847 ob priliki strahovitega požara v gledališču v Karlsruhe zadivilo ves tedanji naobražen svet in rešilo vso okolico gledališča pred uničenjem. Po tem vzorcu (podlaga vojaška disciplina) so začeli ustanavljati nova prostovoljna gasilna društva (Heidelberg, Leipzig, München, Ulm, Nürnberg, Augsburg i. t. d.) in jih je bilo leta 1851. že 29 takih v Nemčiji.

V Avstriji se je prvo prostovoljno gasilno društvo ustanovilo v Reichstadtu na Češkem leta 1851.

86. Katero je najstarejše prostovoljno gasilno društvo v Jugoslaviji?

Najstarejše prostovoljno gasilno društvo v Jugoslaviji je varaždinsko. Ustanovljeno je bilo 5. aprila 1864, in sicer je dalo pobudo za ustanovitev neko pismo ključavničarskega pomočnika Otona Majerja, ki je potoval po Nemčiji in videl tam v mestih gasilstvo že v polnem razmahu. Neposredni povod za ustanovitev pa je bil požar v neki finančni zgradbi, pri katere gašenju ni hotel nihče pomagati, vsi so le mirno gledali in držali roke križem, Ustanovitelji: Ferdo Majer, Ante Polanski, Vinko Zagurski in Alojzij Zadavec so zbrali 156 članov in zaprosili mestno načelstvo za potrditev in imenovanje svojih poverjenikov v upravo. Mesto je leta 1865. prošnji ugodilo in društvu tudi izročilo ves svoj ognjegasni pribor, katerega je bilo primeroma mnogo, tri velike brizgalne, nekoliko buret, 4 vozove za prevoz vode, več čebrov in mačkov ter lestev. Varaždin je imel že pred tem neke vrste gasilsko stražo, (ki pa nikoli ni funkcionirala,) in dober požarni red iz leta 1758.

87. Kedaj so se začela ustanavljati pri nas prostovoljna gasilna društva ?

Prvo prostovoljno gasilno društvo v Sloveniji je bilo ustanovljeno v Ptujju 3. marca 1870, temu sta brž sledila še Ljubljana in Laško. Leta 1871. je sledilo tem že šest novih (Maribor, Celje, Ljutomer, Krško, Metlika, Trbovlje), naslednjega leta (1872.) pa pet društev (Slovenjgradec, Vič, Rogatec, Slovenska Bistrica in Radeče), in tako so se množila društva leto za letom. Vzor tem društvom sta bila deloma Gradec in Radgona (ust. 1865.), deloma pa bližnji Varaždin (1864). Do izbruha svetovne vojne je bilo na teritoriju današnje Dravske banovine že 378 društev.

88. Kako je prišlo do ustanovitve (deželnih in okrajnih) zvez ?

Posamezna društva so se ustanavljala brez vsakršnega sodelovanja oblasti, temveč le po inicijativi posameznikov in vsled uvidevanja neke skupine prebivalcev. Čim več pa je bilo društev, tim bolj so njih vodstva čutila potrebo po neki centrali, ki naj bi zastopale

njihove interese, jim dajala navodila za skupno delovanje in spravila enotnost v edinice, ki so bile po programu docela enake, na zunaj pa često prav raznolike.

Tako je prišlo do ustanovitve deželnih zvez (1869 koroška, 1870 štajerska, 1888 kranjska). Čim več pa je bilo včlanjenih društev, tim bolj se je pokazala potreba po razdelitvi v okrajne podzveze, ki naj bi prevzele tehnično vodstvo društev v svojih okrajih in posredovale poslovanje z zvezo. Takih velikih enot (deželnih zvez) je bilo do leta 1914. na našem ozemlju šest, in sicer: Koroška deželna zveza, Štajerska deželna zveza, Zveza slovenskih prostovoljnih požarnih bramb za Spodnje Štajersko, Kranjska deželna zveza, Slovenska deželna zveza prost. gasilnih društev za Kranjsko in Ogrska zveza za Prekmurje.

89. Kaj moramo vedeti o ustanovitvi in organizaciji Jugoslovenske gasilske zveze v Ljubljani?

Kmalu po končani svetovni vojni, dne 15. dec. 1918 je sklical Franjo Barlé v Ljubljano posvetovanje o združitvi vsega gasilstva

na ozemlju Slovenije v eno celoto, v »Jugoslovensko gasilsko zvezo Ljubljana«. Pristopile so takoj tri zveze, in sicer Slov. deželna zveza za Kranjsko, Kranjska deželna zveza in Štajerska zveza slov. požarnih bramb in se je vršil prvi občni zbor dne 1. jun. 1919 v Mestnem domu v Ljubljani. Začetkom leta 1920. je pristopila k Zvezi še v celoti »Zveza gasilnih društev za ljutomerski okraj«, nakar se je začelo z reorganizacijo Zveze. Razdeljena je bila po krajevnih prilikah na župe (v začetku 17 žup in 239 društev), ene večje, druge manjše, in je bilo sredi leta 1923. v 23 župah včlanjenih že 415 društev, katero število pa se je do srede 1933 dvignilo na 44 žup in blizu 800 društev. Organizacija Zveze je bila takšna, da je vodilo upravo zvezno starešinstvo (s starosto, dvema podstarostoma, tajnikom, blagajnikom in 4 člani), širši odbor pa so tvorili zvezno starešinstvo in vsi župni načelniki; nadzorstvo je obstajalo iz treh članov, prav tako razsodišče; delo pa je bilo še dalje razdeljeno na tri odseke, tehniškega, literarnega in odsek za Samopomoč.

90. Kako je bil ustanovljen „Hrvatski Vatrogasni Savez“ ?

Ko se je varaždinsko gasilno društvo že lepo razvijalo, so sledila še druga hrvatska mesta temu vzgledu. Leta 1868. je bilo ustanovljeno gas. društvo v Sisku, 1870. pa v Zagrebu in Zemunu, naslednjega leta 1871, še v Karlovcu. Tega leta (1871., avgusta) je izšla iz Varaždina pobuda, da bi se osnovala zajednica hrvatskih vatrogasnih društev. Kljub temu pa, da je prišel na tozadevno vabilo iz Zagreba nepovoljen odgovor, niso zadeve opustili, temveč so jo na novo pokrenili leta 1873., tako da se je na Božič t. l. vršil v Zagrebu razgovor o ustanovitvi zajednice. 17. februarja 1874 se je potem vršil v Sisku ustanovni sestanek pod predsedstvom Varaždinca Tomaja. Izvoljen je bil Zvezni odbor, ki je nato predložil pravila vladi v potrditev. Hrvatska vatrog. zajednica je bila torej ustanovljena že leta 1874., oblast pa je potrdila pravila še leta januarja 1876.

91. Katere gasilske zveze so delovale na ozemlju kraljevine Jugoslavije pred letom 1933 ?

Razen Jugoslovenske Gasilske Zveze Ljubljana in Hrvatskega Vatrogasnega Sa-

veza v Zagrebu so delovali v naši kraljevini pred ustvaritvijo gasilskega zakona še sledeče zveze:

- a) Savez vatrogasnih četa za Bosnu i Hercegovinu, ustanovljen 1926. 13 društev. Sedež v Brčku.
- b) Zajednica požarnih družina za Srbiju, ustanovljena 1927. 8 društev. Sedež v Kragujevcu.
- c) Bački vatrogasni savez, ustanovljen 1926. 69 društev. Sedež v Somboru.
- d) Banatski vatrogasni savez, ustanovljen 1926? 96 društev. Sedež v Pančevu.
- e) Zveza kočevskih gasilnih društev, ustanovljena 1920? 15 društev. Sedež v Kočevju.

Razen teh je bilo še nekoliko nikjer organiziranih društev in pa par poklicnih gasilskih čet.

92. Kakšna je organizacija Vatrogasnega Saveza?

Sredi meseca junija 1933 je bil od narodne skupščine in senata sprejet zakon o organizaciji gasilstva, ki ga je pok. kralj

Aleksander I. dne 15. julija 1933 potrdil in podpisal. Po tem zakonu sestavljajo gasilstvo gasilske čete, ki so po političnih srezih organizirane v župe, te zopet po banovinah v zajednice, vseh devet zajednic in župa za teritorij Beograda, Zemuna in Pančeva pa tvori Gasilski Savez kraljevine Jugoslavije. Gasilski Savez upravljata starešinstvo in uprava. Starešinstvo, ki je imenovano od vlade, tvorijo starešina, dva podstarešine, glavni tajnik, vrhovni inspektor, glavni urednik uradnega gasilskega lista in predstavniki treh ministerstev; savezno upravo pa sestavljajo (poleg eksekutive starešinstva) predstavniki vseh gasilskih zajednic, (od vsakih 10.000 članov eden predstavnik) in beograjske župe, nadalje predstavniki 4 ministerstev in eden predstavnik zveze mest ter eden zveze občin v Jugoslaviji. V Savezu so včlanjena vsa društva vseh bivših zvez na teritoriju kraljevine Jugoslavije.

93. Kateri znani možje so za gasilstvo pomembni?

Možje, ki imajo največ zaslug za razvoj gasilstva, njegove opreme in organizacije,

so: Heron, cesar Avgust, Jan van der Heyden, Benjamin Franklin in pri nas Francé Barlé.

Heron iz Aleksandrije, Ktesibijev učenec, je živel v drugem stoletju pred Kristom; velik učenjak na polju fizike in matematike. Popravil je Ktesibijevo brizgalno, ji dodal vetrnik in jo s tem usposobil tudi za gasilne svrhe.

Cesar Avgust, prvi rimski cesar, s pravim imenom Gaj Julij Cezar Oktavijan, rojen 63 pred Kristom, umrl 14 po Kristu, je bil cesar od l. 30., vladal je 44 let. Ustanovil je leta 11. pred Kristom prvo poklicno gasilstvo v Rimu, ki je štelo 600 mož in bilo po večini sestavljeno iz sužnjev (oproščencev), leta 6. po Kristu pa je to ustanovo na novo organiziral in ustvaril legijo gasilcev »vigiles«, ki je štela 7 kohort in blizu 8000 mož.

Jan van der Heyden, holandski slikar, rojen 1637 v mestu Gorkum, umrl 1712 v Amsterdamu; ima velike zasluge za izpopolnitev gasilstva, orodja in organizacije. Že 1672 je izboljšal tedaj že kolikor toliko uporabno blizgalno in vpeljal sesalne in tlačne

cevi. Tudi ima velike zasluge za cestno razsvetljavo.

Benjamin Franklin, znani ameriški izumitelj strelovoda, državnik in pisatelj, rojen 1706 v Bostonu, umrl 1790 v Filadelfiji. Osnoval je okoli 1730 prvo prostovoljno združbo za gašenje požarov v Severni Ameriki in jo lepo organiziral.

Francé Barlé, veliki učenik in prvi organizator vsega slovenskega in jugoslovenskega gasilstva, rojen 20. novembra 1864, umrl 23. maja 1928 v Ljubljani. Njegovo delo je ustanovitev in organizacija jugoslovenske gasilske zveze Ljubljana (1919), katero je vodil kot starešina do svoje smrti. Spisal je tudi slovenski gasilski vežbovnik, ki je bil do ustanovitve gasilskega saveza glavni učni in vadbeni pripomoček vsega slovenskega gasilstva.

Popravki in dostavki.

K vpr. 6: v 6. vrsti je nekoliko nerodno izraženo in je mišljeno pod »zadnji delavec« toliko kakor »vsak najpriprostejši človek«. Tudi na koncu vprašanja »le da imajo nadrejeni večje (službene) dolžnosti« si je treba še v mislih pristaviti logično »in s tem zvezane pravice«.

K vpr. 46: je za »reditelji« dostaviti: »(reševalci) in eventuelni drugi specijalni oddelki«.

K vpr. 53: je za »rezervnega moštva« še dostaviti: »in drugih špecijalnih oddelkov«.

K vpr. 80: v 12. vrsti se mora glasiti za letnico 1461 »Frankfurt« (1458) in ne samo »Frank«.

ki.

nerodno izra-
toliko kakor
acu vprašanja
lžnosti« si je
tem zvezane

: »(reševalci)

va« še dosta-

ti za letnico
nk«.

5-07957

Univerzitetna knjižnica Maribor

S

4114

000507957

